

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΦΑΣΗ Β (2013-2014)

Πλαίσιο Σχεδιασμού και Οργάνωσης Διδασκαλίας

Ενότητα που αφορά στη διδασκαλία (βάσει του σχολικού γλωσσικού εγχειριδίου):

Ενότητα 13: «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι» (Γ' τεύχος, σελ. 33)

Τάξη: Δ' Δημοτικό Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αθανασίου Β'

Ημερομηνία: 11/3/2014

Δίκτυο Σχολείων ΕΔΕ: κ. Μάρριου Στυλιανίδη

Για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας συνεργάστηκαν οι: Νάντια Ιωάννου-Μήλιου (Εκπαιδευτικός) και Κώστας Παπαπέτρου (Σύμβουλος Ελληνικών).

1. Συνοπτική παρουσίαση ανάπτυξης της ενότητας

1.1. Τι έχει προηγηθεί της διδασκαλίας:

Η εισαγωγή των παιδιών στην ενότητα «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι» έγινε με το ποίημα του σχολικού εγχειριδίου «Όλου του κόσμου τα παιδιά» (Βιβλίο Μαθητή, σ. 34), όπου τα παιδιά μελέτησαν την έννοια της διαφορετικότητας, σε ένα αρχικό στάδιο, με ευχάριστες και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες λογοτεχνικού γραμματισμού (παιχνίδια ομοιοκαταληξίας, εικονογράφηση ποιήματος κ.ά.) και θεατρικών παιχνιδιών (σάουντρακ, δραματοποίηση). Στη συνέχεια, επιχείρησαν να απαντήσουν στο ερώτημα-προβληματισμό «Τι σημαίνει όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι;» και να εμβαθύνουν σε αυτόν, μελετώντας το παραμύθι «Η Μιμή με τα μεγάλα αυτιά» του Schlenz Kestel. Σε αυτά τα πλαίσια, μελετήθηκε το κείμενο «Το σχολείο του κόσμου» του σχολικού εγχειριδίου (σ. 37), το ποίημα «Και λεγόμαστε άνθρωποι», το κείμενο «Η 5^η βασική Αρχή των δικαιωμάτων των παιδιών» (σ. 43), καθώς και συμπληρωματικό διδακτικό (χρηστικό) υλικό, δηλαδή, αφίσες της Unicef και σχετικό βίντεο από το διαδίκτυο. (Τα κείμενα αυτά συνεξετάστηκαν με κριτήριο το θέμα τους και το ερώτημα-προβληματισμό της ενότητας, τις συμβάσεις τους (ομοιότητες και διαφορές) και τη γλώσσα-γραμματική τους. Έτσι τα παιδιά εμβάθυναν περαιτέρω στον προβληματισμό της ενότητας και εμπλούτισαν το θεματικό λεξιλόγιό τους αναφορικά με τις έννοιες «διαφορετικότητα», «ρατσισμός», «αποδοχή» και τους τρόπους, με τους οποίους η δομή της γλώσσας (ρήματα, εγκλίσεις κ.ά.) μπορεί να αποδώσει διαφορετικό νόημα σε αυτές. Στο πλαίσιο παράλληλης αξιοποίησης βιβλίου και κειμένων, επιδιώχθηκε εξάσκηση των παιδιών με στόχο την εμπέδωση των γραμματικών φαινομένων (Τετράδιο Εργασιών, σ. 40-41), όπως και δημιουργικές εργασίες (π.χ., «Το δέντρο με τις παλάμες των παιδιών», «Οι διαφορετικές φιγούρες μας», έκθεση με παραδοσιακές κούκλες από διάφορες χώρες).

1.2. Δείκτες Επιτυχίας – Επάρκειας:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.2. Συμπεραίνουν τα νοήματα του κειμένου και τον σκοπό του συγγραφέα 1.3. Συνδέουν νοήματα κειμένων με συγκεκριμένο πλαίσιο, εστιάζοντας στην οπτική του συγγραφέα 1.4. Αξιοποιούν στρατηγικές κατανόησης, για εξαγωγή και συνοπτική παρουσίαση συμπερασμάτων	1.2.2. Σύγκριση γλωσσικών ή και μη γλωσσικών στοιχείων κειμένου (π.χ., σύγκριση τίτλου και περιεχόμενου κειμένου, πληροφοριών που συμφωνούν και πληροφοριών που διαφωνούν με συγκεκριμένο ερώτημα ή προβληματισμό, εικόνες και λεκτικό μέρος στο βίντεο) 1.3.1. Σχέση κειμένου με συγκεκριμένη θεματολογία ή και προβληματισμό που αφορούν σε κοινωνικά ζητήματα (π.χ., δικαιώματα του παιδιού, διαφορετικότητα) 1.3.2. Πληροφορίες για το επικοινωνιακό πλαίσιο (π.χ., συγγραφέας - unicef, κύριοι και δευτερεύοντες αποδέκτες, πηγή, χώρος - χρόνος δημοσίευσης) 1.4.6. Διακειμενικές συνδέσεις, με έμφαση στην κριτική διερεύνηση ρητών νοημάτων του κειμένου (π.χ., «κείμενο - εαυτός», «κείμενο -κείμενο» - αφίσα Vs διαδικτυακό βίντεο Vs άρθρο σε εφημερίδα)
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.1. Διαβάζουν κείμενα, αυτόνομα, με άνεση και εκφραστικότητα, αξιοποιώντας συμβάσεις του γραπτού λόγου 2.2. Αναγνωρίζουν και αναφέρουν το είδος κειμένου, με βάση τις σχετικά σταθερές συμβάσεις του 2.4.4.1. Κατανοούν τη λειτουργία γλωσσικών στοιχείων σε οδηγίες με μη χρονική διαδοχή που σχετίζονται με ποικίλα περιβάλλοντα	2.1.2. Σημασιολογική ερμηνεία γλωσσικών στοιχείων (λέξεων, φράσεων, προτάσεων) και μη γλωσσικών στοιχείων (π.χ., εικόνες, φωτογραφίας), με βάση τα συμφραζόμενα (εντός κειμένου) 2.1.4. Ορθογραφική ενημερότητα για κατανόηση (π.χ., «δικαίωμα» - ετυμολογία λέξεων, ρηματικές καταλήξεις, καταλήξεις υποκοριστικών, συνθετικά λέξεων, παράγωγα λέξεων, προθήματα, επιθήματα) 2.2.1. Κείμενα, όπως: αφίσα, βίντεο, άρθρο 2.4.4.1.1. εγκλίσεις (π.χ., οριστική, υποτακτική, προστακτική ενεστώτα και αορίστου ενεργητικών ρημάτων)
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.1. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα ενός κειμένου, συνδέοντάς την με την οπτική του συγγραφέα	3.1.1. Μέσα παρουσίασης περιεχομένου (γλώσσα, εικόνες, πίνακες, διαγράμματα, μορφοποίηση) και σχέση με την οπτική του συγγραφέα

Παραγωγή Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν το παραγόμενο κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.1. Καθορίζουν συγκεκριμένη ανάγκη για επικοινωνία και δράση, που σχετίζονται με κοινωνικά ζητήματα 1.2. Καθορίζουν τον σκοπό και τον αποδέκτη, αρχίζοντας να συνδέουν το παραγόμενο κείμενο με συγκεκριμένο κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο	1.1.1. Προβληματισμοί, ενότητες, σχέδια εργασίας (ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιώματα του παιδιού, διαφορετικότητα) 1.2.1. παρουσίαση - επίλυση προβλήματος, παράκληση, προτροπή, κ.λπ.
2. Οργανώνουν τον λόγο σε κείμενο	
2.2. Καθορίζουν το κατάλληλο είδος και ύφος κειμένου, σύμφωνα με την επικοινωνιακή ανάγκη, τον σκοπό και τον αποδέκτη 2.3.4.1. Αξιοποιούν γλωσσικά στοιχεία, για να καταγράψουν οδηγίες με μη χρονική διαδοχή που σχετίζονται με ποικίλα περιβάλλοντα 2.3.4.2. Αξιοποιούν μη γλωσσικά στοιχεία, για να καταγράψουν οδηγίες με μη χρονική διαδοχή που σχετίζονται με ποικίλα περιβάλλοντα	2.2.1. Κείμενα, όπως: αφίσα (για τα δικαιώματα των παιδιών) 2.3.4.1.1. εγκλίσεις (π.χ., οριστική, υποτακτική, προστακτική ενεστώτα και αορίστου ενεργητικών ρημάτων), κ.λπ. 2.3.4.2.1. (Κινούμενη) εικόνα, φωτογραφία, οργάνωση στον χώρο (π.χ., τοποθέτηση αντικειμένων μπροστά-πίσω, κέντρο οθόνης/κειμένου), αριθμοί, υπογράμμιση, σημεία (bullets), βέλη, σχήματα, σύμβολα, μέγεθος γραμμάτων, πλαγιογράμματα, κ.λπ.
3. Αξιολογούν το παραχθέν κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Μετασχηματίζουν το περιεχόμενο και μορφή ενός κειμένου, με βάση δοσμένα ή προσωπικά κριτήρια που εστιάζουν στη συνάφεια με επικοινωνιακό και κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο	3.2.1. Βελτιώσεις περιεχομένου μέσω π.χ., πρόσθεσης, αφαίρεσης, αντικατάστασης, μετακίνησης, εναλλαγής γλωσσικών στοιχείων πρότασης (π.χ., ρήματα, εγκλίσεις) και προτάσεων κειμένου 3.2.2. Βελτιώσεις μορφής μέσω, π.χ., πρόσθεσης, αφαίρεσης, αντικατάστασης, μετακίνησης, εναλλαγής μη γλωσσικών στοιχείων, στην αφίσα.

1.3. Τι προγραμματίζεται να γίνει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδασκαλίας (χρονική διαδοχή ενεργειών εκπαιδευτικού-παιδιών, παράμετροι εστίασης της διδασκαλίας, δραστηριότητες κ.λπ.):

- Παρουσίαση δραματοποιημένων ποιημάτων από τα παιδιά ως εισαγωγικό καλωσόρισμα και γενική σύντομη αναφορά για το θέμα που μελέτησαν στα προηγούμενα μαθήματα (αξιοποίηση συμβάσεων θεατρικής αγωγής).

- Σχολιασμός ερωτήματος-προβληματισμού της συγκεκριμένης διδασκαλίας «Τι σημαίνει δικαίωμα» (προβληματισμός για διερεύνηση μέσα από κείμενα).
- Μελέτη ενός βίντεο και σχολιασμός του σε επίπεδο περιεχομένου, ως κειμένου (πολυτροπικού κειμένου) και γλώσσας (στοχευμένη πολυεπίπεδη εξέταση του βίντεο-κειμένου, οργανικά ενταγμένη στο ερώτημα-προβληματισμό της διδασκαλίας).
- Συνεξέταση δύο κειμένων: του βίντεο και του κειμένου του προοργανωτή της ενότητας (σ. 33), αναφορικά με το είδος, τις συμβάσεις και τη λειτουργία των ρημάτων σε καθένα από αυτά (βίντεο vs άρθρο παιδικής εφημερίδας) (επικοινωνιακή-κειμενική και λειτουργική προσέγγιση κειμένων).
- Ενασχόληση με τον τίτλο του κειμένου «Τα δικαιώματα των παιδιών» (σ. 40) (νόημα- ορθογραφία) (στοχευμένη επαναληπτική ορθογραφική άσκηση-στρατηγική για λεξιλογική κατανόηση της έννοιας «δικαίωμα», μέσα από ερώτηση πολλαπλής επιλογής αντιθέτων - συνωνύμων).
- Ανάγνωση και κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου, με δραστηριότητες κατηγοριοποίησης και «τιτλοποίησης» δικαιωμάτων.
- Εξέταση του κειμένου ως προς το είδος (αφίσα), τους αποδέκτες (παιδιά), τις συμβάσεις (εικόνες, λεζάντες κ.ά.) και τις γλωσσικές δομές του.
- Εξάσκηση σε γραμματικές δομές σε φύλλο εργασίας (διδασκαλία γραμματικών/γλωσσικών φαινομένων σε επικοινωνιακό κειμενοκεντρικό πλαίσιο και ανάδειξη του λειτουργικού ρόλου των ρημάτων).
- Εμπέδωση γραμματικού φαινομένου (εγκλίσεις), μέσα από τη δραστηριότητα «βουβές αφίσες» (Εμπέδωση γραμματικών/γλωσσικών φαινομένων, σε επικοινωνιακό – κειμενοκεντρικό πλαίσιο).
- Ολοκλήρωση μαθήματος με τη δημιουργική κατασκευή «Δέντρου των δικαιωμάτων των παιδιών».

1.4. Τι προγραμματίζεται να ακολουθήσει μετά τη διδασκαλία:

Η ενότητα ολοκληρώνεται με τη μελέτη μιας καρτ-ποστάλ «Ας μιλήσουμε για το δικαίωμά σας» του Ευρωπαϊκού Έτους πολιτών 2013, αναφορικά με το ερώτημα-προβληματισμό της ενότητας, το είδος του κειμένου, τις συμβάσεις και τις γλωσσικές δομές της. Τέλος, η ενότητα κλείνει με τη δραστηριότητα «Κάνε ένα βήμα μπροστά» (από το σχολικό βοήθημα Compasito). Συγκεκριμένα, θα δοθεί συγκεκριμένο σενάριο στα παιδιά, για να υποδυθούν ρόλους, ώστε μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και τη συζήτηση να επιτευχθεί η ανακεφαλαίωση των βασικών πτυχών του αρχικού ερωτήματος - προβληματισμού «Τι σημαίνει "Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι;"».

2. Διδακτικό Υλικό (π.χ., κείμενα και ασκήσεις από σχολικά εγχειρίδια και τυχόν συμπληρωματικό υλικό):

- Κείμενο Βιβλίου Μαθητή «Τα δικαιώματα των παιδιών» (σ. 40)
- Κείμενο προοργανωτή (σ. 33)
- Εικόνες σχετικές με τα δικαιώματα των παιδιών
- Καρτέλες με καρδούλες δικαιωμάτων
- Φύλλο εργασίας, επαναπλαισίωση της άσκησης 3 του βιβλίου σελ. 41